

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Lauku attīstība

25.-26. oktobrī 2018, Brisele

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Dažādi sadarbības tīkli šobrīd un nākotnē
2. KLP stratēģiskie plāni
3. Kolektīvie agrovides pasākumi. Nīderlandes piemērs (*BoerenNatuur*)
4. Kohēzijas politika
5. KLP situācija
6. Situācija dalībvalstīs Lauku attīstības politikā

Darba grupā piedalījās ZSA eksperte Maira Dzelzkalēja-Burmistre.

1. Dažādi sadarbības tīkli šobrīd un nākotnē

Šobrīd ir vairāki sadarbības tīkli un ir grūti izsekot, kur, kas notiek un kāda ir savstarpējā sasaiste. Nav paredzēti jauni, tikai esošie sadarbības tīkli tiek savādāk salikti un metodoloģija jauna.

Nākamā gada 11. aprīlī Briselē notiks dažādu sadarbības tīklu kopīga konference. Nākotnē būs viens sadarbības tīkls - KLP (Art 113). Zinātniekiem ir stingri sadarbības tīkli, bet zemniekiem un konsultantiem, ne tuvu nav! Ar AKIS cer, ka tāds izveidosies.

AKIS - lauksaimniecības zināšanu un inovācijas sistēma, lai atbalstītu modernizāciju, inovācijas un zināšanu plūsmu.

Finansējums sadarbības tīkliem ir paredzēts no tehniskās palīdzības (4% no LAP). Šī budžeta ietvaros dalībvalsts pati izlemj, cik daudz naudas aizies tīkliem un cik daudz tehniskajai palīdzībai ministrijai vai LAD.

Zemnieku organizācijām un konsultantiem nav loma tikai novadīt zinātnes un inovāciju rezultātus, bet būt iesaistītiem visā projekta procesā.

2. KLP stratēģiskie plāni

Stratēģisko plānu izstrādē ir jāiesaista gan vides ministrijas, gan sociālie partneri. Plānos būs jānorāda, kā tas ir noticis.

Viss pakārtots 9 ES mērķiem un katrai plāna aktivitātei ir jāatbilst vienai no tām.

Process sāksies ar SWOT analīzi, noskaidrojot, ko grib sasniegt, kas jādara vairāk un labāk, un kādi pasākumi tiks īstenoti un indikatori, kuri šī procesa rezultātā tiks sasniegti.

Piemēram, saistītajam atbalstam, kad to skaņos, būs jāiet kopā ar to, kas stratēģiskajā plānā rakstīts, kā visi pasākumi viens otru papildinās. Saistītā atbalsta apjoma maksimums ir 10% no tiešmaksājumiem, tāpat ir noteikts, ka no otra pīlāra vismaz 30% videi. Šie kopīgie noteikumi nodrošina to, ka visās valstīs būs daudz maz vienāds atbalsta līmenis un nenotiks pārāk liela atbalsta pasākumu atšķirība. Tāpat tas nodrošina, ka pat valstīs, kuras savos stratēģiskajos plānos

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija

būs noradījušas, ka galvenā problēma un tādejādi arī mērķis ir palielināt produktivitāti, netiks aizmirsts arī par vidi.

Vadlīnijas EK negrib taisīt, jo iepriekš vienmēr bijuši pārmetumi, ka tās kļuvušas par pelēko likumdošanu. Tāpat EK turpinās dalībvalstis informēt, notiks pieredzes apmaiņa un konsultācijas. Ir jābūt iesaistītiem visiem jau šobrīd procesā.

1.01.2020 ir termiņš, kad stratēģiskie plāni jāiesniedz (gadu pirms spēkā stāšanās).

3. Kolektīvie agrovides pasākumi. Nīderlandes piemērs (*BoerenNatuur*)

Sistēma strādā sekojoši: agrovides pasākumu kooperatīvi uztaisa plānu, ko plāno darīt un kādus rezultātus sasniegt, pēc tam ar šo plānu iepazīstina zemniekus un aicina piedalīties, tad kad ir savākuši zemniekus iet pie maksājumu aģentūras un saka, ka ir tik un tik ha uz kuriem grib veikt sekojošus pasākumus. Maksājumu aģentūra nezina, kuri zemnieki piedalās, par to atbild kooperatīvs! Atkarībā no piešķirtās naudas izvēlās labākās vietas pasākumu veikšanai.

Kontroli veic kooperatīvs. Virspārbaudē no maksājumu aģentūras, ja ir problēmas, maksā kooperatīvs. Lai izvairītos no problēmām, parasti kooperatīvs noslēdz vairāk līgumus ar zemniekiem, par mazāku naudu, atstājot reālu buferi, ar ko nosegt līgumu ar aģentūru, ja kaut kādu iemeslu dēļ ne visur izdodas sasniegt rezultātus. Kooperatīvs veic administratīvo funkciju, reģistrē platības, taisa atskaites, gan zemniekiem, par notikušo, gan maksājumu aģentūrām, veic maksājumus zemniekiem. Ir uztaisīta maksājumu un administratīva sistēma šim kolektīvajam pasākumam.

Šo shēmu finansēja no sadarbības (operational) grupu finansējuma, lai izmēģinātu kolektīvo pieeju. Pasākumu mērķis bija vērsts uz putnu aizsardzību. Praksē tas notiek sekojoši, ka maijā skatās vai putni ir atlidojuši un ir redzami konkrētajā teritorijā. Ja konkrētajā vietā nav, tad tas zemnieks nesāņem maksājumu tekošajā gadā. Pēc tam inspektori laukus apskata 14 jūnijā, ka putni vēl ir un baro mazuļus tad vēl nevar pļaut. Maksājuma lielums ir atkarīgs no tā, kad zemnieki var pļaut laukus.

Gatavojot plānu, tiek iesaistītas dažādas grupas (nvo), šajās konsultācijās saņemtos ierosinājumus var ņemt un neņemt vērā, bet, plānus apstiprinot, ir jāparāda, ka konsultācijas notika.

Ar šodienas datiem, satelītu attēlos redz, kad ir nopļauta zāle, ir vai nav novākts, nevar šmāukties, vairs nav jāiet fiziski uz lauka. Priekšrocība pret vecajām agrovides shēmām ir tā, ka var būt lielāka elastība, kādreiz vienu un to pašu 5 gadus bija jādara, tagad var elastīgi pielāgoties situācijai, grupa kopā uzņēmās atbildību, ka rezultāti tiks sasniegti.

Šajā modelī vajag naudu menedžmentam, tas jāierēķina atbalsta shēmā. Šobrīd esošie šāda veida kooperatīvi ap 90% no finansēm, ar kurām darbojas, saņem no lauku attīstības, bet pēta arī iespējas iegūt citu finansējumu.

4. Kohēzijas politika

Latvijai paredzēti piedāvājumā 4,3 miljardi, EUR nākamajam periodam, tas ir par 13% mazāk, kā šajā periodā. Uz vienu Latvijas iedzīvotāju nav izmaiņas - 308 EUR, kas ir trešais augstākais rādītājs ES. 317 EUR/iedzīvotāju ir Igaunijai un 310 EUR/iedzīvotāju ir Slovākijai. Tāds ir šā brīža piedāvājums.

Politikas izmaiņas - 5 fondu vietā būs 7 fondi. N+ 2 būs, nevis N+3, projektu realizēšanā.

Var 5% var pārvirzīt uz citiem fondiem un politikām!!

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija

Atbilstības noteikumi – jauns ir tas, ka piemēram PVN ir attaisnojami izdevumi zem 5 milj. Un pilnīgi neattaisnojami virs šīs summas.

5. KLP situācija

No COPA-COGECA puses komentāri uztaisīti par visu 3 likumdošanas aktu pielikumiem. Parlamentā atzinumi ir iesniegti no ziņotāju puses. Birojs ar tiem ir iepazinies. Novembra beigās atzinumi/ziņojumi tiks prezentēti Eiropas Parlamentā DG AGRI un līdz 15.12 varēs iesniegt deputāti papildinājumus. No jaungada sāks ar papildinājumu analīzi un būs kompromisa variants. Nav vēl skaidrs, kad EP balsos. DG ENVI ir jābalso pirms tam. Ja februārī DG ENVI, tad martā aprīlī var balsot DG AGRI un sākties dialogi, bet ņemot vērā EP vēlēšanas ir ļoti šaurš laika “logs”...

COPA-COGECA turpinās iekšējās diskusijas. 6.11 KLP grupā, kad apspriedīs no visām darba grupām ienākušos priekšlikumus par savstarpējo atbilstību un ekoshēmām.

EP ziņojums bija salīdzinoši lauksaimniekiem draudzīgs. Indikatoriem jābūt vienkāršiem, ieviešamiem. Jauni indikatori nevar tikt ieviesti ar deleģētajiem aktiem. Par saistīto atbalstu nav vienots viedoklis (te ir jādabā). Agro vides shēmas piedāvā gan zemniekiem, gan jebkuram (iet prom no īstena lauksaimnieka definīcijas). Diez vai EP pozīcija kopumā būs tik patīkama, kā sākotnējais ziņojums. Definīcija - PPG problemātiska, jaunajiem lauksaimniekiem prasa palielināt vecumu uz 45 gadi. Tāpat definīciju jauniesācējiem, ne tikai jaunajiem gados. Prasa cappingu ne zem 100 tukst, bet to izvēlas dalībvalstis.

Vācieši, ļoti satraucas par aktīvā zemnieka definīciju, jo viņiem ir daudz daļēja laika zemnieki, un baidās, ka tie var palikt bez atbalsta. Itāļi, par Vācijas satraukumu un mēģinājumiem vispār neievieš īstena lauksaimnieka definīciju ir ļoti dusmīgi, jo katrai valstij ir iespēja pašai savas īpatnības ņemt vērā. Kopumā visiem lauksaimniekiem un lauksaimnieku sabiedrībai ir svarīgi, lai notiek aktīva saimniekošana un ieņēmumi no lauksaimniecības.

6. Situācija dalībvalstīs Lauku attīstības politikā

FR- budžeta problēma, trūksts finansējuma 4.2% no pirmā pilāra uz otro pārbīda jau otro reizi, jo trūka nauda uzņemtajām saistībām MLA un bioloģiskās lauksaimniecības programmās.

Volonia (Beļģija) līdzīgas problēmas, jaunās MLA zonas, mazliet pazaudē atbalsttiesīgās platības. Budžeta problēma - trūksts gan MLA, gan jaunajiem zemniekiem. Koncentrēja naudu pirmajiem gadiem, un tagad mazāk.

Itālija - jaunajiem zemniekiem bija liels fokuss, 33 tūkstoši pieteikumi. Ir vairāk nekā paredzēja.

Zviedrijā programmas darbojas labi. Ir mazliet novēloti maksājumi dēļ birokrātijas. Zviedrijā ir liela ANC maksājumu atšķirība atkarībā no dzīvnieku blīvuma!!!!

UK - ievieš “agriculture bil” vai vietējo subsīdiju programmu, ar domu atcelt tiešmaksājumus no 2021. gada. Uz to laiku arī būs jauna masīva agrovides shēma. Produktivitāti ar vidi grib maksimāli saslēgt kopā.

DK- procesā pēc plāna. Nākamgad bioloģiskajiem būs jauna sistēma, jo šobrīd maksājumus saņem ļoti vēlu. Ievieš standarta izmaksu sistēmu, cer ka nākotnē to izmantos vairāk.

Vācijā – stājas spēkā aizliegums piesietajai turēšanai lopkopībā. Novirza papildus atbalstu zemniekiem pārorientēties uz brīvo turēšanu.

Atskaiti sagatavoja eksperte

Maira Dzelzkalēja-Burmistre

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija